

BEKKÂR BİN KUTEYBE

Hadîs ve Hanefî fıkıh âlimi. Mısır kadısı idi. Künyesi, Ebû Bekre, asıl ismi; Bekkâr bin Kuteybe bin Esed bin Ebî Bürdea'dır. Sekaf kabilesinden Haris bin Keldeoğullarındandır. Mensûp olduğu kabileden dolayı Sekafî, dedelerinden birine nisbetle Bekravî, doğduğu şehre nisbetle Basrî denilmiş, Kâdı ve Fakîh lakablarıyla anılmıştır. 182 (m. 798) yılında Basra'da doğan Bekkâr bin Kuteybe, 270 (m. 884) yılında Mısır'da vefât etti. Çok kalabalıktan dolayı ertesi günü ikindi vaktine kadar zor defn edilebilen bu mübârek zâtın, Kurafe kabristanındaki kabri başında yapılan duâların Allahü teâlâ katında makbûl olduğunu İslâm âlimleri bildirmektedir. Kabri sevenleri tarafından devamlı ziyâret edilmektedir.

Bekkâr bin Kuteybe, İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe'nin talebelerinden İmâm-ı Ebû Yûsuf ve İmâm-ı Züfer'in herkese nasip olmayan kıymetli meclislerinde bulunmakla şereflenmiş, hafızasını onlardan öğrendiği bilgilerle süslemiş olan Hilâl bin Yahyâ'yı Râzî'den (radiyallahü anh) fıkıh ilmini ve ilm-i şurût'u tahsil etti. Büyük hadîs âlimi Ebû Dâvûd Tayâlsî ve Zeyd bin Hârûn'dan hadîs-i şerîf öğrenip, rivâyette bulundu.

246 (m. 860) yılında Mısır'a kadı ta'yin edilen Bekkâr bin Kuteybe orada yirmidört sene altı ay onbeş gün kadılık yaptı. Mısır'daki Abbasî vâlisi Ahmed bin Tûlûn, O'nu siyâsete karıştırmak isteyince râzı olmadı. O'nun istediği fetvâyı vermeyince de hapse atıldı. Kâdılığı Muhammed bin Şazân'a devretti. Fakat halk, hapishâneye gelerek O'ndan hadîs okuyup, fetvâ almaya devam etti. Zindanda iken vefât etti.

Mısır'da Hanefî mezhebi âlimlerinin ilmini yayan ve Hanefî fıkıh kitaplarını tasnif eden âlimlerden olan Bekkâr bin Kuteybe, eserleri ve yetiştirdiği kıymetli talebeleriyle nesillerin sevgisini kazanmış, ilim ve fazîleti övülmüştür. Kendisinden İmâm-ı Ebû Ca'fer Tahavî fıkıh öğrenmiş, Ebû Avâne ve İbn-i Huzeyme gibi âlimler hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Hergün kendisini hesaba çeker, kendi kendine "Yâ Bekkâr! Sana insanlar geldi. Onların hakkında hüküm verdin. Yarın sen, yaptıkların soruldukta ne cevap vereceksin?" derdi.

Karşısına gelen da'vâlılara nasîhat eder, onlara; “Fakat, Allahın ahdini (kitaplarındaki Peygamberlere îmân sözünü) ve kendi yemînlerini birkaç paraya satan kimseler (var ya!) İşte onların âhırette hiçbir nasîbi yoktur. Allah onlara kelâmıyle hitâb etmeyecek ve kıyâmet günü onlara merhamet nazarıyla bakmayacak ve kendilerini temize çıkarmayacaktır. Onlar için çok acıklı bir azâb vardır” meâlindeki Âl-i İmrân sûresinin yetmiş yedinci âyet-i kerîmesini okur, arkasından ağlardı.

Bekkâr bin Kuteybe, fıkıh ilmine dâir çok sayıda eser yazmıştır. Eserlerinden Kitâb-uş-şurût, Kitâb-ül-muhâdar, Kitâb-us-sicillât, kit'ab-ul-vesâik ve'l-Uhud en meşhûrlarıdır.

-
- 1) El-Fevâid-ül-behiyye, sh. 55
 - 2) El-Cevâhir-ül-mudiyye, Varak 52 d
 - 3) Târîh-i Dımeşk, cild-1, sh. Varak 153 b
 - 4) Tabakât-ül-fukahâ, sh. 160
 - 5) El-A'lâm cild-2, sh. 160
 - 6) Mu'cem-ül-müellifîn cild-3, sh. 54
 - 7) Vefeyât-ül-â'yân cild-1, sh. 279, 280